

VII Українська олімпіада з лінгвістики

Особистий тур, 15 березня 2020 р.

Старші класи

Максимальна оцінка за кожну з п'яти задач — 20 балів

Час виконання роботи — 5 годин

- Окрім відповідей завжди **потрібно** виписувати також і всі знайдені вами правила та закономірності, а також відповідності словникового типу (переклади слів, значення окремих символів тощо).
- Пояснювати, як ви знайшли описаний вами набір закономірностей, або «математично» його обґрунтовувати **не потрібно**:
  - *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс X-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до слова префікса X-»;
  - *краще*: «у даній мові форма множини утворюється додаванням до слова префікса X-».

1. Аймарська мова

Таміла Краштан

Нижче подано речення аймарською мовою разом із перекладами українською. Деякі речення мають по два варіанти перекладу.

1	suyapxi	Вони зачекали.
2	jutiwa	Він прийшов!
3	anatapxta	Ми зіграли. Ви зіграли.
4	jutapxtawa	Ви прийшли!
5	suytwa	Я зачекав!
6	jutta	Я прийшов. Ти прийшов.

Завдання 1. Перекладіть українською ще декілька речень. Якщо якісь із них мають кілька варіантів перекладу, вкажіть усі ці варіанти.

7	anatapxi
8	juttawa
9	suyapxta

Завдання 2. Перекладіть аймарською:

10	Ти зіграв.
11	Вони прийшли!
12	Ми зіграли!
13	Він зачекав.

Примітка. Аймарська мова належить до аймарської мовної родини. Нею розмовляють понад півтора мільйона представників народу аймара, що мешкає в Андах (Південна Америка).

2. Інструменти

Данило Мисак, Таміла Краштан

Нижче наведено речення двох типів. Кожне з речень першого типу можна сформулювати інакше, перебудувавши у певний (однаковий для всіх речень) спосіб. Перетворити таким самим чином речення другого типу не вийде.

Речення першого типу:

1. Олег відімкнув двері новим ключем.
2. Андрій вирівнював підлогу шліфувальною машиною.
3. Спортсменка влучила м'ячем у кошик.
4. Ганна розрубала дерево сокирою.

Речення другого типу:

5. Любов їла рис виделкою.
6. Мар'яна написала роботу синьою ручкою.
7. Полісмен побив небезпечного злочинця палицею.
8. Микита дотягнувся ключем до скрині.

Завдання 1. Перебудуйте відповідним чином речення першого типу та для всіх чотирьох запишіть отримані альтернативні варіанти.

Завдання 2. Визначте тип кожного з наведених далі речень, подавши альтернативний варіант для кожного речення першого типу:

9. Майстриня вирізала ножицями сніжинки.
10. Василь підпирав двері важкою табуреткою.
11. Ірина прив'язала собаку до паркану міцною мотузкою.
12. Іван порізав руку Остапа ножем.
13. Учениця легко стерла гумкою малюнок.
14. Поштар скотчем приклеїв на дверях оголошення.

3. Нзаді

Данило Мисак

Нижче наведено іменники мови нзаді у формах однини та множини. У лівій таблиці вказано обидві форми, у правій — лише одну.

Однина	Множина	Переклад
oŋɡaa	aŋɡaa	власник
ɔmpɾɔŋ	ɛmpɾɔŋ	короп
eká	ŋká	хутро
okɛɛr	ɛkɛɛr	живіт
inũk	anũk	губка
etúŋ	ntúŋ	муха
obam	ebam	нирка
otúŋ	atúŋ	родич
isíké	asíké	ріг
edzáà	ndzáà	пазур
oyáám	eyáám	лев
ontsêl	entsêl	шум
ilɔŋ	alɔŋ	миска
okáàr	akáàr	жінка
ɔŋkɔ̃	ɛŋkɔ̃	креветка

Однина	Множина	Переклад
iwɔ̃n	(1)	кукурудза
ombvul	(2)	парасолька
olyel	(3)	тигрова риба
ebaan	(4)	бамбук
olùm	(5)	чоловік
edzuu	(6)	земляний горіх
ɔtɔ̃	(7)	лук
(8)	mpwɔ̃n	образа
(9)	etwɔ̃m	дах
(10)	egyòó	гикавка
(11)	akyě	яйце
(12)	ŋkéé	листок
(13)	andzée	нзадієць
(14)	ɛsyén	шип
(15)	mbyém	комар

Завдання. Відновіть пропущені форми.

Примітка. Нзаді — нігеро-конголезька мова кількатисячного народу нзадійців, що мешкає на території Демократичної Республіки Конго.

Літера *ŋ* позначає той самий звук, що й сполучення літер *ng* в англійському слові *sing* або німецькому *lang*. Звуки, які позначають літерами *ɛ* та *ɔ*, звучать подібно до *e* та *o* відповідно, але під час їхньої вимови язик розташовується трохи нижче. Рисками та комбінаціями рисок над голосними позначають тони — спеціальну інтонацію вимови відповідного складу.

4. Лічба на пальцях

Данило Мисак, Цао Цітун

Нижче подано кілька чисел, а також у переплутаному порядку їхнє зображення на пальцях у системі, що використовувалася протягом багатьох століть на Середньому Сході та у середньовічній Європі.

5, 9, 21, 27, 50, 53, 70

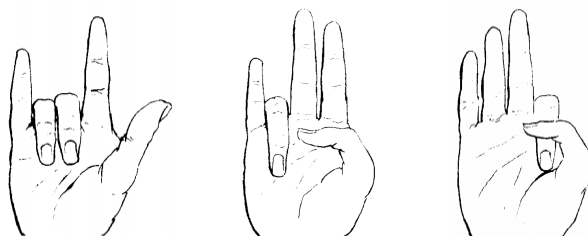

Завдання 1. Встановіть правильні відповідності.

Завдання 2. Як слід показувати в цій системі такі числа?

2, 20, 57, 78

Завдання 3. Які числа зображено нижче?

Завдання 4. Великий перський поет Фірдоусі присвятив свою *Шах-наме* («Книгу царів») султану Махмуду Газневі, але не був за неї належним чином винагороджений. Фірдоусі сатирично писав про жадібність султана: «Рука благородного царя Махмуда — це дев'ять по дев'ять і тричі чотири». Що, на вашу думку, стояло за таким порівнянням?

На наступному аркуші подано слова баскійської мови разом із перекладами. Вміст деяких комірок пропущено.

Завдання. Заповніть пропуски.

Примітка. Баскійською мовою розмовляє близько 750 тисяч осіб на півночі Іспанії та півдні Франції. Ця мова не має відомих родичів.

Літера *x* вимовляється приблизно як українська *ш*, а літери *s* та *z* — приблизно як українська *с*.

Абатиса — настоятелька жіночого монастиря.

Артишок — рослина з м'ясистими квітковими голівками й великим листям.

Лампівник — людина, що доглядає і запалює лампи.

Ласка — пухнаста тварина, схожа на мишу.

Лісовичка — міфологічна особа жіночої статі, яка живе в лісі.

Прелат — представник вищого духовенства у християнстві, вищий церковнослужитель.

abade	(1)
itzain	погонич волів
(2)	мерія, ратуша
antzara	гусак
usakume	голубеня
ardi	вівця
herburu	влада
(3)	прелат
begi	око
(4)	жінка
besaburu	плече
etxe	будинок
meatze	шахта
(5)	хлібна кірка
galtzondo	загублена соломинка
idi	віл
(6)	конюх
(7)	голова
etxaondo	садиба
lanpa	лампа
otsakume	вовченя
iturri	струмок

abatetxe	резиденція абата
(8)	гусеня
uda	літо
(9)	професія
beso	рука
sagu	миша
betondo	брова, простір навколо очей
(10)	лісовичка
eliza	церква
(11)	вулик
zaldi	кінь
etxaburu	голова сім'ї, дому
itsaso	море
kume	(12)
herri	земля
artetxe	(13)
lanpazain	лампівник
artaburu	качан кукурудзи
itsasondo	(14)
ogi	хліб
orri	листок
basazain	(15)

otso	(16)
erle	бджола
alda	зміна (у т. ч. одягу)
(17)	дім
merkatari	торговець
udaburu	ранне літо
kobru	адміністрація
(18)	поруч
artzain	вівчар
iturburu	(19)
abatandre	абатиса
(20)	охоронець, наглядач
galtzu	соломинка
arto	кукурудза
orburu	артишок
baso	ліс
(21)	роздягальня
meatzari	(22)
merkatu	ринок
bizite	життя
uso	голуб
satandre	ласка (тварина)